

Gdzie złożyć wniosek o rentę lub emeryturę?

Informacja dla osób,
które pracowały lub mieszkają za granicą



ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Dla kogo przeznaczona jest ta ulotka?

Ulotka określa zasady składania wniosków o przyznanie emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty rodzinnej przez osoby, które:

- pracowali i byli ubezpieczeni w Polsce oraz
- pracowali i byli ubezpieczeni lub mieszkają za granicą:
 - w jednym lub kilku państwach członkowskich Unii Europejskiej,
 - w państwach Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA),
 - w kraju umownym, czyli państwie, z którym wiąże Polskę umowy dwustronne w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (por. tabela poniżej).

Państwa członkowskie Unii Europejskiej	Austria, Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania oraz Włochy
Państwa należące do EFTA	Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria
Kraje umowne*	Australia, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kanada, Korea Południowa, Macedonia, Mołdawia, Serbia, Ukraina, USA

* Aktualny wykaz państw, z którymi łączy Polskę dwustronna umowa międzynarodowa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, można znaleźć na stronie internetowej www.zus.pl lub uzyskać w placówkach ZUS.

Gdzie złożyć wniosek o świadczenie?

Do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o świadczenia emerytalno-rentowe osób, które pracowały w Polsce i za granicą lub mieszkają za granicą, wyznaczono osiem jednostek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Są to tzw. jednostki realizujące umowy międzynarodowe (JRUM). Ich wykaz zamieszczamy w tabeli obok.

W JRUM można składać wnioski o emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne. Mogą z nimi wystąpić osoby, które wykazały okresy ubezpieczenia w Polsce oraz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania za granicą wymienione w tabeli.

Wykaz jednostek realizujących umowy międzynarodowe (JRUM)

Lp.	Jednostka organizacyjna ZUS rozpatrująca wnioski o emerytury i renty osób, które były ubezpieczone w Polsce, państwie członkowskim UE/EFTA lub państwie, z którym łączy Polskę umowa międzynarodowa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego	Właściwa w odniesieniu do osób:		
		które mogą wykazać wyłącznie polski staż ubezpieczeniowy (tzw. okresy ubezpieczenia) w Polsce i mieszkają w następujących państwach:	albo	które mieszkają w Polsce lub za granicą oraz mogą wykazać łączone okresy ubezpieczenia – polskie i zagraniczne (dotyczące poniższych państw):
1.	Oddział ZUS w Gdańsku Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Chmielna 27/33, 80-748 Gdańsk	Wielka Brytania* (od 1 października 2015 r.)		
2.	I Oddział ZUS w Łodzi Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Zamenhofska 2, 90-431 Łódź	Cypr, Grecja, Malta, Włochy, Kanada, Korea Południowa		
3.	Oddział ZUS w Nowym Sączu Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Węgierska 11, 33-300 Nowy Sącz	Czechy, Słowacja, Australia		
4.	Oddział ZUS w Tarnowie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Kościuszki 32, 33-100 Tarnów	Austria, Liechtenstein, Słowenia, Węgry, Szwajcaria		
5.	Oddział ZUS w Opolu Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Wrocławska 24, 45-701 Opole	Niemcy		
6.	Oddział ZUS w Rzeszowie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Piłsudskiego 12, 35-075 Rzeszów	Ukraina, Mołdawia, Hiszpania, Portugalia		
7.	Oddział ZUS w Szczecinie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Citroena 2, 70-772 Szczecin Adres do korespondencji: ul. Matejki 22, 70-530 Szczecin	Dania, Estonia, Finlandia, Islandia, Litwa, Łotwa, Norwegia, Szwecja		
8.	I Oddział ZUS w Warszawie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ul. Kasprzycza 151 01-949 Warszawa	Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Francja, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Rumunia, Wielka Brytania* (do 30 września 2015 r.), Macedonia, Bośnia i Hercegowina, Serbia, Czarnogóra, USA		

* Oddział ZUS w Gdańsku zajmuje się obsługą wniosków o przyznanie i transfer polskich świadczeń emerytalno-rentowych osób mieszkających w Wielkiej Brytanii lub posiadających okresy ubezpieczenia w Polsce i Wielkiej Brytanii począwszy od 1 października 2015 r., natomiast do 30 września 2015 r. dla tej grupy ubezpieczonych właściwy do obsługi wniosków jest I Oddział ZUS w Warszawie.

Uwaga!

Osoby, które w Polsce podlegały tylko rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu, powinny zwrócić się do Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) po więcej informacji o świadczeniach emerytalno-rentowych z tego tytułu. ZUS nie jest bowiem dla nich właściwym organem rentowym.

Jeżeli mieszkasz w Polsce

Jeżeli mieszkasz w Polsce, pracowałeś i byłeś ubezpieczony w Polsce i za granicą – w jednym lub kilku państwach członkowskich UE/EFTA bądź w kraju umownym (zob. tabela na str. 2), powinieneś złożyć wniosek o przyznanie świadczenia w odpowiedniej jednostce JRUM, właściwej ze względu na państwo, w którym pracowałeś i byłeś ubezpieczony. Możesz też złożyć wniosek w oddziale ZUS najbliższym Twojego miejsca zamieszkania. Oddział ten, po skompletowaniu wniosku, przekaże go do rozpatrzenia właściwej placówce JRUM.

Wniosek o przyznanie emerytury lub renty złożony w ZUS uruchomi automatycznie postępowanie o przyznanie prawa do świadczenia zarówno z ZUS, jak i z zagranicznych instytucji ubezpieczeniowych państw wymienionych w tabeli na str. 2, w których wnioskodawca był ubezpieczony. Data złożenia wniosku w ZUS jest wiążąca dla wszystkich pozostałych instytucji ubezpieczeniowych, w których osoba zainteresowana była ubezpieczona.

Przykład

Pan Władysław, mieszkający w Warszawie, był zatrudniony w Polsce i w Niemczech. Wniosek o emeryturę z tytułu ubezpieczenia w Polsce i w państwie członkowskim Unii Europejskiej powinien złożyć w Oddziale ZUS w Opolu, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych, wyznaczonym do obsługi zainteresowanych, którzy byli zatrudnieni w Niemczech. Złożony przez pana Władysława wniosek uruchomi automatycznie postępowanie w niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej o emeryturę z tytułu niemieckich okresów zatrudnienia.

Pan Władysław może również złożyć wniosek w Oddziale ZUS w Warszawie, czyli oddziale właściwym ze względu na jego miejsce zamieszkania. Oddział ten po skompletowaniu wniosku przekaże go do Oddziału ZUS w Opolu, do Wydziału Realizacji Umów Międzynarodowych.

Jeżeli wnioskodawca podlegał ustawodawstwu kilku – innych niż Polska – państw członkowskich UE/EFTA, wniosek powinien złożyć w placówce

JRUM właściwej ze względu na państwo, w którym ostatnio pracował i był ubezpieczony.

Przykład

Pani Sabina, która obecnie mieszka w Polsce, była zatrudniona kolejno w Polsce, we Francji i w Holandii. Wniosek o emeryturę z tytułu ubezpieczenia w Polsce i w państwach członkowskich Unii Europejskiej powinna złożyć w I Oddziale ZUS w Warszawie, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych. Jest to bowiem placówka JRUM wyznaczona do załatwiania spraw osób ubezpieczonych, mogących wykazać okresy ubezpieczenia w Holandii, czyli w kraju, w którym pani Sabina ostatnio pracowała.

Jeżeli mieszkasz za granicą

Jeżeli mieszkasz za granicą, w jednym z państw wymienionych w tabeli na str. 2, a ponadto pracowałeś i byłeś ubezpieczony w Polsce oraz za granicą w jednym lub kilku z tych krajów, powinieneś złożyć wniosek o świadczenie w zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej miejsca zamieszkania. Możesz także wystąpić z takim wnioskiem do ZUS.

Przykład

Pani Klara, która obecnie mieszka w Kanadzie, była zatrudniona w Polsce i Kanadzie. Wniosek o emeryturę z tytułu ubezpieczenia w Polsce i Kanadzie (państwie umownym) powinna złożyć w kanadyjskiej instytucji ubezpieczeniowej. Wniosek automatycznie uruchomi postępowanie o emeryturę z Polski i Kanady. Pani Klara może też złożyć wniosek w Polsce, w jednostce wyznaczonej do realizacji umowy polsko-kanadyjskiej, czyli w I Oddziale ZUS w Łodzi, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych.

Jeżeli:

- możesz wykazać okresy ubezpieczenia w Polsce oraz za granicą w jednym lub kilku państwach członkowskich UE/EFTA albo w kraju, z którym łączy Polskę umowa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (zob. tabela na str. 2) i
- mieszkasz za granicą w którymś z wyżej wymienionych państw oraz
- nigdy nie pracowałeś w państwie, w którym obecnie mieszkasz – możesz złożyć wniosek o emeryturę lub rentę za pośrednictwem zagranicznej instytucji miejsca zamieszkania albo bezpośrednio do ZUS.

Przykład

Pan Stefan, mieszkający w Niemczech, był zatrudniony w Polsce i we Francji. Nigdy nie pracował w miejscu, w którym teraz mieszka, czyli w Niemczech. Wniosek o emeryturę z tytułu ubezpieczenia w Polsce i we Francji może on złożyć w niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, która przekaże ten wniosek do instytucji francuskiej. Ta z kolei rozpocznie postępowanie międzynarodowe o przyznanie polskiego i francuskiego świadczenia. Pan Stefan może również złożyć wniosek w I Oddziale ZUS w Warszawie, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych.

Jeżeli pracowałeś i byłeś ubezpieczony tylko w Polsce, a obecnie mieszkasz za granicą, w państwie członkowskim UE/EFTA albo w kraju, z którym Polskę łączy umowa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (zob. tabela na str. 2), powinieneś zgłosić wniosek o świadczenie emerytalno-rentowe:

- za pośrednictwem zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej miejsca zamieszkania lub
- bezpośrednio w placówce JRUM właściwej ze względu na miejsce zamieszkania za granicą (zob. tabela na str. 3).

Przykład

Pan Zygmunt, który obecnie mieszka w Czechach, był zatrudniony wyłącznie w Polsce i ubiega się o świadczenie z tytułu polskich okresów ubezpieczenia. Wniosek o emeryturę może złożyć w:

- czeskiej instytucji ubezpieczeniowej, która przekaże ten wniosek do ZUS, albo
- bezpośrednio w placówce JRUM właściwej ze względu na miejsce zamieszkania w Czechach, czyli w Oddziale ZUS w Nowym Sączu, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych.

Jeżeli mieszkasz w państwie trzecim

Jeżeli:

- mieszkasz w państwie trzecim, czyli poza Polską, państwem członkowskim UE/EFTA lub krajem umownym, wymienionym w tabeli na str. 2 i
 - pracowałeś i byłeś ubezpieczony w Polsce oraz w państwie członkowskim lub umownym (zob. tabela na str. 2)
- wniosek o świadczenie emerytalno-rentowe powinieneś złożyć w instytucji ubezpieczeniowej państwa, w którym ostatnio podlegałeś ubezpieczeniom społecznym, lub we właściwej ze względu na to państwo jednostce JRUM.

Przykład

Pani Tatiana, która obecnie mieszka w Rosji, pracowała w Polsce, a następnie w Niemczech i Austrii. Oprócz Polski była zatem ubezpieczona w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Wniosek o emeryturę powinna więc złożyć w austriackiej instytucji ubezpieczeniowej, ponieważ właśnie tam była ostatnio ubezpieczona. Pani Tatiana może też złożyć wniosek w Polsce, w Oddziale ZUS w Tarnowie, w Wydziale Realizacji Umów Międzynarodowych, czyli w placówce JRUM wyznaczonej do załatwiania wniosków osób, które wykazały okresy ubezpieczenia w Austrii.

Jeżeli:

- mieszkasz za granicą w państwie innym niż państwo członkowskie UE/EFTA albo w kraju, z którym nie łączy Polski umowa w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (zob. tabela na str. 2) i
 - byłeś ubezpieczony w Polsce, ale nie podlegałeś ubezpieczeniom w państwach członkowskich UE/EFTA lub w krajach umownych wymienionych w tabeli na str. 2
- wniosek o świadczenie powinieneś złożyć w oddziale ZUS właściwym ze względu na Twoje ostatnie miejsce zamieszkania w Polsce.

Przykład

Pan Gerwazy, który obecnie mieszka w RPA, ubiega się o emeryturę na podstawie polskich okresów ubezpieczenia. Przed wyjazdem z Polski mieszkał we Wrocławiu. Wniosek o emeryturę powinien złożyć w Oddziale ZUS we Wrocławiu, który jest właściwy do jego rozpatrzenia ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania pana Gerwazego przed wyjazdem z kraju.

Jeśli starasz się o świadczenie przedemerytalne, emeryturę pomostową lub nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

W takim przypadku jednostka właściwa do przyjęcia i rozpatrzenia wniosku zależy od tego, gdzie obecnie mieszkasz:

- jeżeli mieszkasz za granicą w państwie członkowskim UE/EFTA – złoś wniosek w placówce JRUM właściwej ze względu na państwo, w którym byłeś ostatnio ubezpieczony (zob. tabela na str. 3),
- jeżeli mieszkasz w Polsce – złoś wniosek w oddziale ZUS właściwym ze względu na Twoje miejsce zamieszkania w Polsce.

Warto skorzystać z usług internetowych i przez telefon

Osoby pracujące i mieszkające za granicą mogą skontaktować się z ZUS oraz skorzystać z wielu innych usług przez internet. Jest to możliwe dzięki Platformie Usług Elektronicznych ZUS.

Założenie profilu na www.zus.pl umożliwia, po weryfikacji tożsamości, dostęp do danych zapisanych na indywidualnym koncie ubezpieczonego prowadzonym przez ZUS, w tym danych o zgromadzonym kapitale początkowym i składkach od 1999 r. oraz kwocie środków zewidencjonowanych na subkoncie ubezpieczonego w ZUS. Można również składać wnioski i otrzymywać odpowiedzi drogą elektroniczną.

Kontakt z ZUS jest także możliwy przez telefon. Informacje można uzyskać w Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS (COT) pod numerem: (+48) 22 560 16 00 (koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym). Konsultanci COT służą pomocą w dni robocze od poniedziałku do piątku w godz. 7.00–18.00.

COT udziela wyjaśnień we wszystkich sprawach, w tym związanych z podleganiem ubezpieczeniom za granicą, i informuje o możliwościach uzyskania świadczeń z tego tytułu także przez: e-mail (cot@zus.pl), czat i Skype'a ([zus_centrum_obsługi_tel](https://www.zus.pl)).

Szczegółowe informacje dla ubezpieczonych i wzory niezbędnych dokumentów zamieszczone są na:

www.zus.pl

Warszawa, lipiec 2015 r.

Zdjęcie na okładce: © alexsokolov – Fotolia.com

Skład i druk: Poligrafia ZUS w Warszawie. Nakł. 6550 egz. Zam. nr 1729/15



ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH